

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

СЕРІЯ «ЦІКАВЕ ПРИРОДОЗНАВСТВО»

Дивокрай

Читанка з природознавства

У двох частинах

Частина 1

Свійські та дикі тварини

Упорядник

Ігор Січовик

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 82-1:082.1
ББК 83.8-5я71
Д 44

Серія «Цікаве природознавство» заснована у 2001 році

Дивокрай : Читанка з природознавства в 2 ч. Ч.1. :
Д 44 Свійські та дикі тварини / упоряд. І.П. Січовик. —
Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 224 с. —
(Цікаве природознавство).

ISBN 978-966-10-2319-1 (серія)
ISBN 978-966-10-2302-3

Любов до рідного краю починається зі всього, що оточує нас у дитинстві: від материнської колискової до синього неба, під яким милує око дивовижний світ природи.

У читанці «Дивокрай» зібрано художні твори про свійських і диких тварин. Вірші, загадки, прислів'я та приказки, скоромовки, усмішки, народні казки та легенди, а також оповідання українських класиків і сучасних письменників нагадують про те, що ми в цьому світі не одні, поряд з нами — брати наші менші.

Книжка розрахована на широке коло читачів. Її з успіхом використають вихователі дошкільних навчальних закладів й учителі початкових класів у навчальному процесі, а також батьки для читання у родинному колі.

УДК 82-1:082.1
ББК 83.8-5я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому
вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2319-1 (серія)
ISBN 978-966-10-2302-3

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ПЕРЕДМОВА

З давніх-давен, відколи людина відчула себе володарем природи, поряд із нею завжди жили тварини, переважно звірі та птахи. Одних люди розводили заради їжі, а також шкур, шерсті й пуху для одягу; інших використовували як помічників у роботі та на полюванні, а третіх приручали за красу, мелодійний щебет або дружелюбний характер. Від такого сусідства свійські тварини теж отримували вигоди: дбайливе ставлення, корм, захист від хижаків, хвороб і негоди.

Французький письменник Антуан де Сент-Екзюпері, автор повісті про знаменитого маленького принца, надзвичайно влучно висловився про наші взаємини з тваринами: «Ми відповідаємо за тих, кого приручили».

Сучасна статистика свідчить, що кожна третя українська родина тримає вдома якусь тварину, тобто люди взяли на себе відповідальність за життя братів наших менших.

Дещо по-іншому склалися стосунки людей з дикими тваринами. На жаль, внаслідок активної господарської діяльності людини кількість звірів, плазунів і птахів щороку зменшується. Деяких із них залишилося дуже мало, тому вони занесені до Червоної книги. Окремі види тварин можна побачити лише в заповідниках, заказниках чи зоопарках.

Жива природа потребує любові і турботи. Тому екологічне виховання потрібно починати якомога раніше. Першим кроком до ознайомлення дитини із тваринним світом є іграшка, наступним — дитячий фольклор (колисанки, забавлянки, заклички, лічилки, скоромовки, загадки, пісні та ігри), а також твори професійних літераторів.

Навряд чи можна перебільшити роль батьків, вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів початкових класів у вихованні екологічно свідомої особистості. На допомогу їм ми пропонуємо читанку з природознавства у двох частинах «Дивокрай».

Видання містить різноманітні за жанрами фольклорні й авторські твори, в яких засобами художнього слова змальовано не лише характерні зовнішні ознаки тварин, а й притаманні їм рефлекси і поведки.

У першій частині читанки йдеться про свійських і диких (зокрема, звірів) тварин; у другій — про птахів, комах, плазунів, риб, раків та інших тварин рідного краю.

Знайди зайчика

Зухвалий зайчик засміявсь:
— Ха-ха! А я замаскувавсь! —
Знайти у зелені зумій:
Тут зозулинець, звіробій,
Золототисячник зірчастий.
Це зілля — ліки для зайчати.

Тамара Коломієць

Де живеш?

— Добрий вечір, зайчику,
Куди йдеш?
Скажи мені правдоньку,
Де живеш?
— Отут живу в хатоньці
Край води,
А ти туди, лисонько,
Не ходи!

Українська дитяча пісенька

На риночку

Зайчик на риночку
Продавав сорочку.
Продавав біленьку —
Купував сіреньку,
Продавав вовняну —
Купував полотняну.
Пообідав сито
І побіг... у літо.

Аркадій Музичук

Зайчика злякались

Ми ходили по гриби,
Зайчика злякались,
Поховались за дуби,
Розгубили всі гриби,
Потім засміялись —
Зайчика злякались!

Платон Воронько

Жив собі зайчик

Жив собі зайчик у бузиновій хатці,
Мився з миски, спав на канапці,
Мав кожуха і сіренькі капці.
Сіяв моркву, редьку і капусту,
Щоб не було в животику пусто,
А в коморі щоб лежало густо.

Олександр Олесь

Жаба боязкіша від зайця

(Українська народна казка)

Вийшов заєць з нори і подався добувати собі їжу. Дивиться — біжить до нього вовк. Заєць насилу втік од вовка. Став, озирнувся кругом — нема нікого. Заєць тоді почав щипати травичку. Не довелося бідолазі десять раз щипнути трави, дивиться — підкрадається до нього лисиця. Заєць знов кинувся тікати. Біг, біг, зупинився, присів у бур'янах, прищулив вуха і важко дише.

Не встиг ще відсапатися, чує — в бур'яні щось зашелестіло. Заєць знов кинувся тікати.

Вибіг на чисту поляну, озирнувся кругом — нема нікого. Він тоді з жалю і досади почав плакати і примовляти: «Навіщо я такий нещасний вродився? Всі мене ображають, всіх я боюся, од всіх тікаю, не маю спокою і на хвилину. Хоч би одна яка-не-

Хто це там у степу?

Тупу-тупу-тупу.
Хто це там у степу?
Став, як стовпчик,
Свиснув, як хлопчик.
Гілочка — хресь,
А він у нірку — шусть
І сховався!

Анатолій Камінчук

Хом'як

Натягав хом'як зерна,
Цупить клунок до млина:

— Ізмеліть мені як слід,
Буде крендель на обід!

Мельник глянув: — Де ти взяв?
Ти його на полі вкрав?

А ходім лишень на тік!..
Та хом'як у нору втік...

Микола Петренко

Понад шляхом

Понад шляхом, щирцею,
Ховрашки гуляють.

Тарас Шевченко

Хом'як

Цілий день жує хом'як,
Не насититься ніяк.
Бідолаха їсть до поту:
Отаку знайшов роботу!
Володимир Орлов

Спритний Хомка

Спритний Хомка хом'ячок
На лану у полі
За стручком зривав стручок
Стиглої квасолі.
Як зірве — одразу в рот
За щоку ховає.
І міркує: «Ну й город!
Стільки урожаю,
Що наїмся й про запас
На зиму надбаю».
Станіслав Шаповалов

Зміст

Передмова	3
Свійські тварини	5

Корова	6
--------------	---

Коза	13
------------	----

Кінь	21
------------	----

Свиня	30
-------------	----

Кріль	38
-------------	----

Вівця	39
-------------	----

Курка	47
-------------	----

Гуска	61
-------------	----

Качка	71
-------------	----

Індик	79
-------------	----

Кіт	83
-----------	----

Собака 95

Дикі тварини 107

Заєць 108

Лисиця 126

Вовк 142

Ведмідь 155

Їжак 166

Білка 182

Олень 193

Кабан 199

Кріт, миша 200

Інші тварини 211

Навчальне видання
Серія «Цікаве природознавство»

ДИВОКРАЙ

Читанка з природознавства

У двох частинах

Частина 1

Свійські та дикі тварини

Упорядник
Ігор Січовик

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактори *Оксана Базан, Оксана Гусак*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Верстка *Галина Кузів*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 25.10.2013. Формат 70x100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Cambria. Умовн. друк. арк. 18,20. Умовн. фарбо-відб. 72,80

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 9789661023023

9 | 789661 | 023023